

POSTANOWIENIE

Dnia 6 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa D. G., G. B., T. C., P. D. i M. Ż.
przeciwko Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa Oddział Terenowy w W.
z udziałem zainteresowanego Związku Zawodowego [...] po stronie powoda T. C.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 marca 2019 r.,
zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Okręgowego w W.
z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt XXI Pa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w W. do rozpoznania i orzeczenia o kosztach
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. XXI Wydział Pracy wyrokiem z dnia 11 października 2018 r. uchylił zaskarżony przez powodów D. G., G. B., T. C., P. D. oraz M. Ż. wyrok Sądu Rejonowego w W. VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 lutego 2018 r., oddalający powództwa o zasądzenie na ich rzecz odpowiednio kwot: 4.403,78 zł, 26.966,46 zł, 33.028,35 zł, 27.224,00 zł oraz 28.346,28 zł z tytułu odszkodowania wobec niezgodnego z prawem stwierdzenia wygaśnięcia stosunków pracy łączących ich z pozwanym Krajowym

Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa Oddziałem Terenowym w W., i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W. oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ powodowie sformułowali roszczenia odszkodowawcze na podstawie art. 56 § 1 w związku z art. 58 i w związku z art. 67 k.p. przeciwko pozwanemu Krajowemu Ośrodkowi Wsparcia Rolnictwa Oddziałowi Terenowemu w W., który 1 września 2017 r. z mocy prawa wstąpił w ogół praw i obowiązków Agencji Nieruchomości Rolnych Oddziału Terenowego w W.. W ten sposób Pozwany Ośrodek przejął też całość mienia Agencji i stał się pracodawcą w stosunku do większości dotychczasowych pracowników Agencji. Zadania Ośrodka związane z przejętym majątkiem z zakresu gospodarowania mieniem Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa określone w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, powielają zadania, które wcześniej wykonywała w odniesieniu do tego mienia Agencja i regulował uchylony przez art. 8 pkt 5 ustawy - przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa - art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Oznaczało to, że pozwany Ośrodek kontynuuje dotychczasową działalność przejętej Agencji w pełnym zakresie, a poza zmianą nazwy i połączeniem zadań dwóch Agencji będących państwowymi osobami prawnymi w zadania jednej państwowej osoby prawnej, nie doszło do przekazania zadań Agencji choćby w części na rzecz jakiegokolwiek innego podmiotu. Pomimo posłużenia się pojęciem „zniesienia”, w istocie rzeczy doszło na podstawie art. 23¹ k.p. do przejścia zakładu pracy Agencji Nieruchomości Rolnych na pozwanego pracodawcę, tj. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

W tym zakresie Sąd pierwszej instancji uchylił się od poczynienia stosownych ustaleń faktycznych, pomimo że powodowie zgłosili dowody na okoliczność transferu zadań, majątku i pracowników pomiędzy zniesioną Agencją Nieruchomości Rolnych a Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, przy braku posiadania przez pozwanego przed dniem transferu własnych zasobów kadrowych. W tym zakresie Sąd ten ocenił, że w okolicznościach faktycznych sprawy nie ma

zastosowania art. 1 ust. 1 lit. C dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów, części przedsiębiorstw lub zakładów i zachowującego tożsamość prawną po przejęciu, bo dyrektywa ta znajduje zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorstw prywatnych i publicznych prowadzących działalność gospodarczą. Tymczasem przepisy krajowe wyłączające taką ochronę mogą być sprzeczne z bezpośrednio skutecznym przepisem tej dyrektywy unijnej. Ponadto taka ocena została dokonana bez ustalenia, czy pozwany Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa może być uznany za przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą w kontekście wyłączenia z zakresu stosowania dyrektywy unijnej przypadków reorganizacji organów administracji publicznej lub przeniesienia funkcji administracyjnych pomiędzy takimi organami.

Według Sądu Okręgowego, bez ustalenia powyższych kwestii nie jest możliwe orzekanie o zgłoszonych przez powodów roszczeniach odszkodowawczych. Dlatego przy ponownym rozpoznaniu sprawy rzeczą Sądu pierwszej instancji będzie ustalenie i ocena, czy pozwany Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa może być uznany za przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą w rozumieniu dyrektywy 2001/23/WE, a także ustalenie, czy Agencja Nieruchomości Rolnych została faktycznie zniesiona lub przekształcona, czy też jej dotychczasowa działalność jest nadal w pełnym zakresie kontynuowana pod inną nazwą w okolicznościach przejścia zakładu pracy na innego pracodawcę w rozumieniu art. 23¹ k.p. Dopiero po ustaleniu tych okoliczności Sąd ten będzie mógł rozstrzygnąć, czy są podstawy do uwzględnienia zgłoszonych przez powodów roszczeń odszkodowawczych.

W zażaleniu pozwany zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, 1/ art. 386 § 4 k.p.c. „samodzielnie” oraz w powiązaniu z art. 386 § 6 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c., a „wynikowo” art. 385 k.p.c. przez błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy; 2/ art. 378 § 1 w związku z art. 380 „samodzielnie” w związku z art. 162 i art. 382 k.p.c. przez błędne zastosowanie i pominięcie tych przepisów, co doprowadziło do wadliwej oceny, że wnioski dowodowe w sprawie nie zostały rozpoznane, wskutek

czego doszło do naruszenia art. 386 § 4 i 6 oraz art. 385 k.p.c. przez „zwolnienie strony powodowej z obowiązku zarówno zgłaszania skutecznych zastrzeżeń do protokołu na postanowienia oddalające jej wnioski dowodowe, jak i obowiązku zaskarżenia tych postanowień w apelacji celem poddania ich kontroli”; 3/ art. 386 § 4 w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 316, 233 § 1 oraz art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c. przez błędne zastosowanie do spraw powodów G. B., P. D. i M. Ż. i przyjęcie, że sporne okoliczności zastosowania dyrektywy transferowej dotyczyły tych powodów, którzy otrzymali propozycje zatrudnienia w KOWR, przy czym G. B. i P. D. odmówili przyjęcia tych propozycji; P. D. wskazał, że odmowa jest podyktowana nabyciem uprawnień emerytalnych, a M. Ż. nie wypowiedział się co do otrzymanej propozycji, co sprawiało, że kontestowane nierozpoznanie istoty sprawy w stosunku do tych powodów „w trybie art. 386 § 6 k.p.c. nie odgrywa żadnego znaczenia”; 4/ art. 378 § 1, art. 381, 227, 217 § 1-3, art. 207 § 6, art. 231, 232 i 391 § 1 w związku z art. 316 § 1 k.p.c. przez błędną wykładnię „z orzeczeniem wkraczającym w dyspozycję tych przepisów bez stosownego zarzutu i wniosku, wbrew uchwale Sądu Najwyższego w składzie 7 sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r. w sprawie III CZP 49/07”.

Ponadto skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego „w sposób mający istotny wpływ na rozstrzygnięcie”: 1/ art. 1 ust. 1 lit. a, b i c Dyrektywy Rady 2001/23/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów w związku z art. 3, 3¹ § 1 oraz art. 23¹ § 1 k.p. w związku z art. 33 k.c. w związku z art. 45 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (Dz.U. z 2017 r., poz. 624 ze zm.) oraz art. 2 ust. 1 i art. 9 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1154) w kontekście art. 386 § 3, art. 460 oraz art. 477 w związku z art. 194 § 1 k.p.c., jak również art. 2, 176 ust. 2, art. 177, 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez błędną wykładnię i ustalenie, że „pozwany jako ‘pracodawca’ ma być adresatem postępowania, które będzie zmierzało do ustalenia, czy wejście w życie przepisów prawa powołujących go do istnienia, a znoszących

jego poprzedników prawnych 'faktycznie doszło', a dalej przyjęcie, że fakt, iż analiza zastosowania dyrektywy transferowej w niniejszej sprawie jest kwestią ustaleń faktycznych, co skutkowało błędnym przekonaniem Sądu drugiej instancji co do tego, że istnieje zakres okoliczności faktycznych koniecznych do wyjaśnienia"; 2/ art. 6 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (w przywołanym brzmieniu sprzed 01.09.2017 r. przez błędną wykładnię „samodzielnie”, oraz w związku z art. 18 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2077 ze zm.) w związku z art. 92 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241) i przyjęcie, że „kwestia realizowania zadań państwa - jako asumptu do zastosowania wyłączenia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 lit. c dyrektywy transferowej, jest kwestią ustaleń faktycznych, nie zaś wykładni i zastosowania przepisów prawa”.

Mając na uwadze powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. z pozostawieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. w części uchylającej wyrok Sądu pierwszej instancji do powodów G. B., P. D. i M. Ż. oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

W odpowiedzi na zażalenie Związek Zawodowy [...] działający na rzecz powoda T.C. wniósł o oddalenie zażalenia w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda T. C. kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest usprawiedliwione, ponieważ Sąd drugiej instancji bezpodstawnie i błędnie uznał, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, podczas gdy Sąd ten orzekł merytorycznie oddalając roszczenia powodów po dokonaniu oceny prawnej, że w spornych sprawach nie ma zastosowania

dyrektywa unijna 2001/23/WE. Taka ocena należy do sporu o wykładnię przepisów prawa unijnego, przeto poddaje się merytorycznej weryfikacji apelacyjnej Sądu drugiej instancji. Natomiast, jeżeli Sąd drugiej instancji ocenia, że do zweryfikowania zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji konieczne jest dokonanie ustaleń „na okoliczność transferu zadań, majątku i pracowników pomiędzy zniesioną Agencją Nieruchomości Rolnych a Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa”, to na podstawie art. 382 k.p.c. powinien we własnym zakresie uzupełnić potencjalnie potrzebne mu ustalenia dla zweryfikowania zasadności zastosowania przepisów unijnej dyrektywy transferowej przy ocenie spornych roszczeń odszkodowawczych, mając na uwadze, że niektórzy powodowie odmówili przyjęcia zaproponowanych im nowych warunków zatrudnienia, a pozostałym, którzy nie otrzymali takich propozycji lub w ogóle nie odnieśli się do nich, zagwarantowano konkretne uprawnienia z tytułu wygasłych stosunków pracy z upływem okresów równych okresom wypowiedzenia.

Przede wszystkim i skoro w przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji negatywnie osądził roszczenia powodów orzekając co do istoty sprawy, to Sąd drugiej instancji bezpodstawnie i błędnie uznał, że nie doszło do merytorycznego rozpoznania istoty sporów ze względu na brak dalszych ustaleń, które i tak w żadnym razie nie wymagały przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w rozumieniu art. 386 § 4 *in fine* k.p.c. Oznacza to, że Sąd drugiej instancji powinien we własnym zakresie dokonać oceny zastosowania przepisów unijnej dyrektywy transferowej przy negatywnym osądzie spornych roszczeń przez Sąd pierwszej instancji, który oddalając powództwa rozpoznał istotę sprawy na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa, bez uchylania zaskarżonego wyroku w trybie art. 386 § 4 k.p.c., który nie dopuszcza takiej procesowej możliwości z powodu niezastosowania przepisów prawa unijnego, które potencjalnie mogły lub powinny być podstawą wyroku Sądu pierwszej instancji. Także dodatkowych ustaleń faktycznych Sąd drugiej instancji powinien dokonać samodzielnie na podstawie art. 382 k.p.c., jeżeli dostrzega potrzebę ich weryfikacji na gruncie unijnej dyrektywy transferowej. Wszystko to łącznie nie uprawniało Sądu drugiej instancji ani nie uzasadniało „spychotechnicznego” uchylenia zaskarżonego

wyroku Sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania w okolicznościach, których nie regulują dyspozycje art. 386 § 4 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ k.p.c., pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie apelacyjne.